SIBIIU

Anul al 55-lea 16 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 16 Pagini Nr. 78 Duminică 20 Martie 1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

O dispoziție oportună

Ministerul justiției a luat hotărîrea de a înlătura pe notarii publici cari nu cunosc limba română.

Această măsură este bună și ar fi trebuit să fie aplicată încă de mult.

Este în adevăr inadmisibil ca elemente investite cu importantul oficiu de a redacta și autentifica în Transilvania acte pentru care în tot restul României nu sunt competente decât instanțele judecătorești, să nu posede limba în care sunt chemate să redacteze și să autentifice acte încheiate de populația din această întinsă parte a țării.

Dacă notariatul public, care este o instituție judiciară moștenită dela maghiari, a continuat să funcționeze, este datorită unor cauze regretabile.

Pe de o parte, credinței că unificarea legislativă va interveni curând și că odată cu noul cod civil și cu noua procedură civilă notariatul va căpăta caracterul general. Or, această operă este încă de viitor.

Pe de altă parte, faptului că nu s'a adoptat concepția aplicată de fostul ministru al justiției, d. Stelian Popescu, care, după puțini ani dela liberare și unire a provinciilor subjugate, a extins codul civil român cu privire la actele de stare civilă din Basarabia, unde ele aveau cu totul alt caracter.

Întârzierea nouei legiuiri și omisiunile conducătorilor neprevăzători nu formează însă o scuză pentru aceia dintre notarii publici, a căror vină, din potrivă este, în raport direct cu lungimea intervalului în care aveau și datoria și putința să învețe limba în care redactau acte în calitate de exponenți ai statului român.

Acestei vădite rele voințe se datoresc nu numai nenumărate procese, evitabile când cuprinsul actelor este clar și precis, dar și acele ultragieri ale limbei române în stilul judiciar al notarilor recalcitranți.

Se impune însă ca măsura să fie generalizată față de toți funcționarii salariați de statul român.

Dacă această operă de asanare națională a funcționat mai încet decât trebuia, se datorește desigur numai preocupărilor politice, care au dominat de multe ori pe cele patriotice.

Să sperăm că ne găsim la începutul serios al reparării omisiunilor din trecut.

Sinucideri în rândurile emigranților austriaci din Cehoslovacia

Serviciul special al „Universului"

Praga, 17 (Radio-Central). — **Printre emigranții austriaci din Cehoslovacia s'au înregistrat numeroase sinucideri.**

Astfel, avocatul austriac Fritz Kreisler, fost social-democrat, s'a sinucis, aruncându-se de pe acoperișul unei case, în stradă. El a murit imediat. Kreisler se refugiase în Cehoslovacia în anul 1934. Aci a scris o broșură, prin care a acuzat pe maiorul Fey, care s'a sinucis acum două zile, că are pe conștiință asasinarea lui Dollfuss.

Inginerul austriac Leo Kohlenberg, refugiat acum câteva zile din Austria, a încercat să se sinucidă, aruncându-se în râul Moldova care trece prin Praga. El a fost salvat, dar în urma unei crize nervoase și-a pierdut facultățile mintale.

O austriacă, refugiată deasemeni, acum câteva zile, la Praga, s'a sinucis, aruncându-se dela etajul al IV-lea a unei clădiri din centrul orașului.

Văduva cunoscutului industriaș austriac Polak Parnek, care pe vremuri era socotită ca cea mai bogată femee din Austria, s'a sinucis deasemenea la Praga.

Citiți în corpul ziarului:

CONFLICTUL POLONO-LITUANIAN SE AGRAVEAZĂ

Apelul d-lui Blum la unire întâmpină opoziție puternică din pricina colaborării cu comuniștii

O criză de guvern în Anglia pare inevitabilă.

NENOROCIREA DELA MINA DE CĂRBUNI CODLEA

UN MAL SE PRĂBUȘEȘTE ȘI OMOARĂ 2 LUCRĂTORI

Brașov, 17 Martie

In subsolul galeriei de lucru nr. 5 dela minele „Concordia (Vulcan), s'a surpat un mal, prinzând pe nefericiții lucrători : Carol Haida, de 30 ani, din com. Vulcan (Brașov) și I. Barabasi, de 50 ani, din com. Domenic (Cluj), omorându-i.

Pe urma lor rămân copiii fără nici un ajutor.

D. prim procuror Vlad Ionescu s'a dus la locul nenorocirii, spre a ancheta din vina cui s'a produs această nenorocire.

Războiul spaniol și securitatea Franței

—o—

Inaintarea forțelor naționaliste spaniole în Aragon amenință să taie comunicațiile dintre Valencia și Barcelona, să izoleze complet Madridul, care rezistă dela începutul războiului civil și să pună capăt aprovizionării trupelor guvernamentale. Continuarea ei ar însemna, în practică, biruința definitivă a generalului Franco și intrarea Spaniei în stăpânirea unui regim totalitar. Aceste perspective erau de multă vreme în domeniul probabilităților, pentru orice observator atent al situației. Înfăptuirea lor apropiată ar constitui o schimbare adâncă a situației, care ar pune pe planul actualității imediate problema siguranței franceze în Mediterana apuseană și în Pirinei. Ea explică îngrijorarea produsă la Paris și consultările recente ale guvernului cu autoritățile militare și navale.

In practica politicii franceze, Pirineii nu mai existau de multă vreme. Prietenia franco-spaniolă era tradițională la Paris, ca și la Madrid. Un regim de dreapta la Madrid, care-și datorează succesul sprijinului Italiei și Germaniei, n'ar mai continua, evident, această politică față de Frontul Popular francez. O nouă frontieră vulnerabilă — dacă nu ostilă — se creează deci Franței, în Pirinei.

Dar, amenințarea cea mai simțitoare pentru siguranța franceză se produce în bazinul apusean al Mediteranei. Această mare interesează și siguranța națională și siguranța imperială a Franței.

Problema apărării coastelor este mai grea în Mediterana, decât pe ocean, unde toate porturile sunt în interior, pe estuarile fluviilor, pe când porturile mediterane sunt adevărate ținte de tir pentru o escadră. Corsica e un element important al apărării navale franceze, un adevărat bastion între Franța și Italia, Europa și Africa, dar vecinătatea coastelor italiene o face vulnerabilă, mai ales față de mijloacele de atac ale aviației.

Protecția comerțului interesează deasemenea, de aproape, securitatea franceză. O treime din traficul maritim francez de mărfuri, jumătate din transporturile de pasageri se fac prin Mediterana. Dintr'un tonaj global de 45 milioane de tone, 16 milioane aparțin porturilor mediterane ale Franței, printre care Marsilia, Alger și Oran, sunt cele mai importante. In deosebi majoritatea comerțului colonial se face prin Mediterana.

Elementul de căpetenie însă al siguranței franceze este protecțiunea mobilizării armatei din Africa de Nord. Algeria, Tunisia și Marocul, au împreună 15 milioane de locuitori. Din 600.000 de oameni și 30.000 de ofițeri, pe care Franța îi numără în timp de pace, circa 200.000 sunt în Africa de Nord și colonii. In timp de război, aportul Africei de Nord la mobilizarea franceză se cifrează la 800.000 de oameni. Pentru o țară, care are nevoe de efective, problema contribuției africane este de o importanță covârșitoare. Dacă adăogăm la aceasta imperiul colonial francez din Africa și Asia, cu 50 milioane de locuitori, ne dăm seama de gravitatea chestiunii.

In timpul mobilizării din 1914, prezența a numai două unități germane în Mediterana — Goeben și Breslau — a pricinuit o perturbare considerabilă. E ușor de închipuit ce ar reprezenta azi, în caz de conflict, prezența unor escadre întregi, la care s'ar adăoga avioanele și submarinele.

Mijloacele Franței pentru a-și apăra securitatea în Mediterana sunt, evident, de ordin militar : flota de suprafață, submarinele și avioanele. Din punct de vedere al vaselor de linie și unităților ușoare de suprafață, Franța își păstrează în prezent superioritatea. Flota ei este însă împărțită în două : o parte în Atlantic, unde se află principalele unități de linie și alta în Mediterana. Dar pe ritmul actual al construcțiunilor, Italia se apropie repede de paritatea cu Franța. In ceeace privește submersibilele, Franța și Italia sunt cele dintâi puteri submarine din lume. In ultimul an, construcțiile submarine italiene au fost așa de repezi și numeroase, încât probabil, balanța se apleacă azi în favoarea Italiei.

Rolul aviației în viitorul război va fi foarte mare, dacă nu hotărîtor. Ceiace are foarte mare importanță într'un eventual conflict în Mediterana sunt însă bazele aeriene și navale. Și Franța și Italia au baze excelente, dar cele a căror influență ar fi hotărîtoare, ar fi cele din Baleare, de unde s'ar putea tăia comunicațiile franceze cu Africa și cele din Marocul spaniol, care ar neutraliza Gibraltarul.

In situația actuală, securitatea Franței ar putea fi apărată din punct de vedere naval și aerian, chiar dacă Franța ar fi singură, deși ipoteza cea mai probabilă este aceea a unei coaliții cu Marea Britanie. Mobilizarea efectivelor ei din Africa ar fi desigur mult îngreuiată, dar ea s'ar putea face totuși prin Maroc și prin Atlantic.

Dacă însă prin victoria naționaliștilor spanioli, Balearele, Marocul spaniol și coastele meridionale ale Spaniei ar putea deveni puncte de sprijin pentru o acțiune ostilă Franței, echilibrul Mediteranei Occidentale ar fi profund modificat.

In tot cursul războiului spaniol, Italia a susținut că singurul motiv al intervenției ei în Spania, este combaterea și înfrângerea bolșevismului și că ea nu va aduce nicio atingere independenței și integrității spaniole. Ar fi de altfel, de neconceput ca un guvern naționalist să-și înstrăineze teritoriul sau să-și ipotecheze independența. Pentru modificarea statutului Mediteranei spaniole, act atât de grav, nu sunt însă necesare. Simple înțelegeri politice sau militare — totdeauna posibile — între două regimuri solidare — sunt îndestulătoare spre a ajunge la acelaș rezuliat. Rostul negocierilor anglo-italiene, dacă vor putea fi duse până la capăt, este, între altele, de a împiedeca o asemenea eventualitate.

In tot cursul istoriei, Aragonul și Catalonia, prin Baleare, au reprezentat axa de expansiune a Spaniei în Mediterana spre Sardinia, Sicilia, și Regatul de Neapole, până în momentul când descoperirea lumii noui a dat Spaniei o altă orientare. Temerea Franței este că pe aceeași direcție se va produce astăzi în sens contrar, expansiunea italiană. După cum însă, soluția problemei austriace depindea în bună parte de acțiunea sau pasivitatea Italiei, tot astfel lichidarea conflictului spaniol atârnă în mare măsură de atitudinea Germaniei. Faptul că aceasta e ocupată în Austria precum și continuarea convorbirilor italo-engleze la Roma, ne dă speranța că problema siguranței franceze în Mediterana va avea deslegarea cea mai potrivită pentru pacea Europei.

Prăpădul apelor în California

Lângă Los Angeles, puhoiul inundațiilor torențiale a desfundat străzile, provocând denivelări adânci care fac cu neputință circulația

Grevă în Polonia

Varșovia, 17 (Rador). — **In regiunea Lodz, 13.000 lucrători din industria încălțămintei au declarat grevă.**

—xox—

Generalul von Bock

Comandantul armatei a VIII-a germane, care este socotit în grad egal cu d. Seyss Inquart, Reichsstatthalter al Țării Austriei.

Din punct de vedere protocolar statthalterul va fi numit primul atunci când va fi vorba de manifestări politice și generalul von Bock primul atunci când va fi vorba de manifestații militare.

—oox●xoo—

FILME

— Accidentele de automobil sunt în creștere.

— Ca și ale tuturor vehiculelor motorizate.

— Din cauza conducătorilor.

— Uneori și din cauza victimelor.

— A ajuns să-ți fie frică să te sui într'o mașină. Mai ales pe șosele, aleargă cu peste o sută de chilometri pe oră.

— Nu scrie în legea circulației că maximul vitezei este de douăzeci pe oră?

— Dar cine mai respectă și cine mai impune aplicarea ei? Cine o calcă mai vârtos decât cei chemați să înfrâneze pe alții? Beția vitezei este mai contagioasă decât cele de alcool, de stupefiante, de joc de cărți.

— Și cu toate acestea, eu sunt foarte liniștit. Sunt sigur că nu voi suferi niciodată un accident de automobil. De altfel, m'aș simți mai mult umilit decât infirm. Înțeleg să mori pe front, ori salvând viața unui om, ori pentru o femee frumoasă; dar să pieri strivit de o roată de tramvai, de tren sau de automobil, asta nu!

— Și cum ai ajuns la această siguranță?

— Foarte ușor. Toate automobilele în care mă urc merg normal.

— Mă mir.

— In oraș, șoferii m'ascultă când le cer să meargă moderat. Dacă nu, mă dau jos și mă sui în altă mașină. Mai greu era pe șosele. Farmecul pitorescului te distrage dela urmărirea chilometrajului; ba uneori simți nevoia unui sbor terestru și mai avântat. Spre a paraliza tentația comună, a conducătorului și a mea, nu angajez pe nici unul decât cu condiția să-și ia alături nevasta sau copilul.

— Sau soacra.

— Asta nu! Poate că m'aș trezi în șanț!

— Și ?

— N'ai idee cum domesticește pe amatorul de viteză gândul că o nenorocire l-ar putea lipsi de cei mai scumpi ai lui. Nu poți să-ți închipui cu câtă grijă conduce, ce virajuri liniștite face, cum șovăește ca să ia înaintea automobilelor torpile. Refuză berea ce-i oferi la o haltă, — ca să fie cât mai stăpân pe el. Și unde mai pui că uneori nevasta este curătică, surioara durdulie — și călătoria devine mai plăcută pitorescul mai viu. Nici nu mai simți că sunt gropi pe șosea.

Don José

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Frământare și discordie

Principiul răsplătirii unei îndatoriri fundamentale cetățenești, a actului votării, e un principiu politicianist, imoral. Tot astfel și retribuirea celui mai bun elector. Coborîrea de pe altar a credințelor și convingerilor, și înlocuirea lor cu răsplata de orice natură, nu poate decât să demoralizeze și să anarhizeze sufletul poporului.

Să presupunem că în cele două decenii dela unire nu s'ar fi aplicat acest principiu la sate. Că satul ar fi rămas și pe mai departe condus de cei mai vrednici dintre locuitori, că ierarhia muncii, a hărniciei, a cinstei, a priceperii, s'ar fi păstrat. Că satul nu s'ar fi resimțit în structura și viața lui de luptele politice, de schimbarea guvernelor, de propaganda electorală. Să presupunem că orice intelectual coborât la sate s'ar fi mărginit să facă apel numai la calitățile superioare ale sufletului țăranului, la datoria lui față de noua Patrie, la sfințenia dreptului de vot. Că ar fi propovăduit adâncă încredere în puterea națiunii române de a se organiza...

Azi am fi avut satul model sub raportul unității de gândire și simțire, pe care l-am avut în multe regiuni înainte de unire, și însuși satul corupt de luptele politice ungurești, ar fi revenit până azi la modelul celui dintâi. Pentrucă însuși actul unirii reprezinta pentru sufletul național o valoare inepuizabilă pentru o construcție spirituală cât de înaltă. Educația și mijloacele necesare aceste educații, au lipsit.

Indată ce o atitudine și o activitate politică s'a văzut că poate aduce beneficii materiale, educația națională a satului a trebuit să cadă în baltă.

Unii politicieni, în naivitatea lor, credeau că taberile ce au spart unitatea satului se războesc pentru ideologia, pentru programul lor. Și se bucurau cu cât tabăra lor era mai înverșunată și spărgea mai multe capete sau mai multe cauciucuri la automobile, ori, cu bâtele în capul satului, opriau pe „dușmani", să intre.

Dar era și este limpede pentru toată lumea că această clientelă nu era una idealistă, ci una interesată.

In lupta politică dintr'un sat nu mai poate exista o ideologie politică, îndată ce s'a pus la mijloc interesul material. Și singur acesta e cel care a ridicat, atâta vreme valurile tulburi ale discordiei la sate.

Chiar și între intelectuali, între oameni culți, ideologia politică e biruită adeseori de interesul material. Dar încă la sate, și când i se dă o astfel de educație țăranului?

Frământarea și discordia satului ardelean e fenomenul cel mai trist, și cel mai păgubitor, de după unire.

Din aceste certe și dujmănii continue, adeseori chiar între rudenii, între părinți și fii, s'a zetignit gopodăria satului, care pretinde unitate de simțire și de acțiune, solidarizare, și însuflețire comună.

Când conducerea satului o aveau exponenții unui partid politic și trăgeau carul satului spre „hăis", cei din alte partid se opinteau să-l tragă spre „cea".

Poporul, în majoritatea lui, — să nu ne înșelăm, — e stăpânit de instincte primitive când e vorba de locuitorii propriului sat. Cei mai mulți nu pot îndura ca unii să câștige ceva din politică, și ei ba. In mod instinctiv le ajung dușmani. Și opresc și înfăptuirile bune ale acelora cari „sunt în pită".

Frământarea și discordia satului ardelean a născut din aceasta fie și numai bănuire de profit material.

Și, în al doilea rând, din împrejurarea că politicianismul a pus, adeseori, în fruntea satului elementele cele mai puțin destoinice. Aici au intervenit ambițiile celor superiori din sat, și chiar și numai mândria lor jignită.

Ori cari ar fi motivele, realitatea tristă este că din această frământare „cetățenească", țărănimea ardeleană nu s'a ales cu nici o virtute sporită. N'a crescut sufletește, cum ar fi fost firesc trăind acum în deplină libertate și folosindu-se de toate drepturile cetățenești.

In multe părți trebile publice ale satului au rămas paragine, în altele ce-au clădit unii, au răsturnat alții.

In schimb, ne mai fiind alimentat de credințe și idealuri, ca material etic și rațional, satul a decăzut.

Și va fi nevoe, un lung răstimp, și de eliminarea luptelor de partid la sate, și de o intensă activitate a intelectualilor localnici, pentru însănătoșirea satului nostru. Pentru a reveni din stearpa frământare și primejdioasa discordie, la vechea credință națională, care unifică și solidarizează prin căldura idealismului.

I. AGARBICEANU

O SERBARE DE BINEFACERE

Principesa Iosefina-Charlotte și principele Baudouin al Belgiei prezidează o serbare de binefacere la Bruxelles

Realități care se răzbună

Se răzbună pretutindeni și în toate domeniile, unde nu se ține seamă de ele, unde se nesocotește eternul adevăr, cuprins în vechiul dicton latin că natura nu face salturi. E adevărat că societatea omenească este supusă, ca orice organism viu, procesului de evoluție. Există un marș continuu de prefacere lentă, ce se produce în sânul ei, fără intervenții și fără presiuni de afară.

Aceasta e una din realitățile, pe care ținem să le relevăm în rândurile de față. Când însă încerci să forțezi lucrurile în mod brusc, când vrei să răstorni prin mijloace violente alcătuiri sociale ce au la bază o muncă și o tradiție de mai multe secole când, închizând ochii asupra ceeace este adevăr și astupând urechile la glasul judecății sănătoase și al bunului simț, vrei să torni societatea în formele unor teorii al căror caracter utopic se vădește dela prima încercare, în cazuri de acestea, realitățile se răzbună pretutindeni și în toate domeniile.

De pildă, în Rusia sovietică. De aproape douăzeci de ani de zile, lumea asistă uluită și îngrozită la această răzbunare mai mult decât tragică a realităților ce au fost nesocotite.

Câțiva vizionari cu capul în nouri și, alături de dânșii, o mulțime de „șmecheri" fără nici o convingere, ci doar perspectiva ce li se deschidea de a pescui în apă tulbure, și-au închipuit că dacă aplică întocmai tot ce stă scris la catehismul comunist, va răsări o nouă societate în care ,așa cum stă scris la acest catehism, să se dea fiecăruia tot ce îi este de trebuință, necerându-i-se în schimb, ca muncă, decât ceeace este capabil să dea.

Își închipuiau utopiștii, ce umblau cu capul în nouri, că în noua alcătuire socială comunistă nu va mai fi sărăcie ,nu vor mai fi suferințe și nici prilej de certuri și sfâșieri lăuntrice.

Realitățile însă s'au răzbunat în proporții, care au întrecut așteptările cele mai pesimiste. Nu există astăzi pe întregul glob pământesc o țară, unde să fie atâta suferință, atâta cumplită mizerie, unde oamenii să ducă o viață așa de chinuită și unde viața să fie mai puțin sigură, decum e cazul în Rusia sovietică. Îți pierzi viața, când ești bănuit că în sinea ta nutrești gânduri și sentimente puțin favorabile pentru regimul în ființă și pentru conducătorii acestui regim. Dar, așa cum s'a vădit cu ocazia proceselor dela Moscova, procese ce se țin lanț, ești otrăvit sau asasinat și atunci când se stabilește că ai intrat în grațiile puternicilor zilei și când, prin urmare, poți avea vre-o influență asupra lor.

Te împușcă, dacă nu primești o însărcinare ce ți se dă, dar, iarăși, prima ta grije trebue să fie de a-ți face testamentul, atunci când ai primit însărcinarea și te-ai hotărît să slujești regimul și pe slujitorii lui.

Așa e în Rusia sovietică. Nu mai puțin nenorocite au fost și în Spania rezultatele încercărilor de a impune statului și societății ereziile comuniste. Rezultate traduse prin foc și prăpăd, rîuri de sânge și mormane de ruine.

Precum în domeniul social, tot așa în domeniul politic, realitățile se răzbună impo-

(Continuare în pag. 2-a)

In ziua ocupării Vienei, de trupele germane

Auto-mitralierele circulă pe străzi, atrăgând o mare mulțime de curio

Fostul președinte al Statelor-Unite d. Hoover, depunând o coroană la sarcofagul mareșalului Pilsudski la Cracovia